

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Quid cadat sub voto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

actus, si promissio cadit supra materia voti, puta ieiunii. In primo modo oēs tres actus cadunt supra materia voti, puta ieiunii. Scio secundo, q̄ promissio votiva, sicut alia promissiones, triplici animo fieri potest. Primo, cum animo promittendi, & feruandi promissum: & talis est vndique vera promissio. Secundo,

do, propositum voluntatis. Tertiò promissio, in qua perficitur rō voti. Superadduntur verò q̄siq̄ue & alia duo ad quādā voti cōfirmationem. I. pronuntiatio oris, secū dū illud Psal. 65. Reddā tibi vota mea, quā distinxerunt labia mea, & iterum testimonium aliorum. Vnde magister dicit 38. distin. 4. lib. sent. q̄ votum est testificatio quadam promissionis spontaneę quæ Deo, & de his quæ sunt Dei, fieri debet: quamvis testificatio possit ad interiorem testificatio nem proprie referri.

Ad PRIMVM ergo dicendum, q̄ conceptio boni propositi non firmatur animi deliberatione, nisi promissione, deliberatione consequente.

AD SECUNDVM dicendū, q̄ voluntas mouet rationē ad promittendum aliquid circa ea, quæ eius voluntati subduntur. Et pro tanto, votum a voluntate accipit nomen quasi a primo mouente.

Tertio autem modo fit promissio sine animo obseruandi promissum, & sine animo promittendi: & hæc fit cum solo animo profertendi illa uerba promissoria propter meum, uel quamcumque aliam causam: & talis promissio est vndique mendax quō ad homines. Examinemus igitur singula, ut proposita satisfiat questioni. In primo modo promittendi, scilicet animo promittendi, & feruandi promissum plena voti inuenitur, & omnes tres actus, scilicet deliberare, proponere, & promittere, super materiam non cadunt, vt patet. In secundo uero modo, scilicet animo promittendi, sed non animo feruandi promissum, diminuta, seu monstruosa ratio voti inuenitur. Est tamen ibi verē ratio essentialis uoti, & illius vinculum cum peccato mortali tunc, & quando in tali voluntate non feruandi promissum perseverat. Patet enim ibi fallacia voti essentialis, ex eo, quod uerē intenditur profiteri, seu promittere. Nec ininus tenetur sic profertens, aut uouens ad obseruandum promissum, quam ille qui uouit animo non solum promittendi, sed feruandi. In hoc autem modo liquet, q̄ trium actuum promissorum ad uotum, tertius tantum, scilicet promissio fertur super materiam uoti. Promittit enim castitatem, uel ieiunium, uel aliquid huiusmodi. Duo uerò antecedentes actus, scilicet deliberare, & proponere, cadunt non supra materiam uoti, quia nō intendit sic promittens seruare castitatem, sed supra ipsum tertium actum, scilicet promissionem: quoniam ex deliberato proposito promittit. In tertio autem modo uoti, scilicet cum quis profertur, aut uouet sola uota sine animo promittendi, ratio aut uinculum uoti non inuenitur secundum ueritatem: unde non est ibi uotum, sed uoti fictio. Quia tamen homo uidet quæ foris sunt, & secundum ea quæ foris aguntur, Ecclesiæ iudicium est, & esse debet, coram Ecclesiā uotum. Sicut cum aliquis suscipit ordinem sacerdotij ab Episcopo secundum Ecclesiæ ritum, quamvis suscipiens non intendat suscipere, sed simulare se suscipere, apud Ecclesiam est factus sacerdos, & habendus est, & tractandus ut sacerdos, licet in ueritate nō sit sacerdos. Vnde Ecclesiæ cogit omnes huiusmodi ad reddendum uota sua, quæ distinxerunt labia sua. Et licet sic uouens non teneatur ad obseruandum promissum ratione uoti, teneatur tamen ratione Ecclesiæ, & scandali. Ecclesiæ quidem, quia si fraus uoluit minus in præiudicium parocinari in præiudicium unius personæ, quis promittit alicui coram testibus utile aliquid, quod siue habent animam promittendi, siue non, cogitur a iudice humano obseruare. Si quis igitur profertur ministris Ecclesiæ, aut uouet coram alijs siue habuerit animam, siue non, cogendus est implere, quod dixit: alioquin nullus posset cogi ad feruanda promissa, quia semper ignoramus animam promittentis. Et si ipsi non cre-

dicendum est, quando promissit, quomodo eidem credendum erit, dicendo se nō uerē promississe? Quare magis tunc mendax quam nunc? Et ex his patet, quod non est credendum ab Ecclesiā firanti se non esse professum animo profertendi, nisi ostendat sufficientia indicia uolentis, aut huiusmodi. Sicut etiam non est credendum alteri coniugum iuranti quod non animo coniugij coniugium subiit.

Ad TERTIVM dicendum, quod ille qui mittit manum ad aratrum, iam facit aliquid: sed ille qui solum proponit, nondum aliquid facit: sed quando promittit, iam incipit se exhibere ad faciendum, licet nondum implet quod promittit: sicut ille qui ponit manum ad arandum, nondum arat, iam tamen ponit manum ad arandum.

ARTICVLVS II. Vtrum uotum semper debeat fieri de meliori bono.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod uotum non semper debeat fieri de meliori bono. Dicitur enim melius bonum, quod ad supererogationem pertinet: sed uotum non solum fit de his quæ sunt supererogationis, sed etiam de his quæ pertinent ad salutem.

Nam & in baptismo uouent homines abrenunciare diabolo, & pompis eius, & fidem seruare, ut

modi uota. Ex his autem haberi potest solutio questionis, quod scilicet uotum non monstruosum requirit illas tres condiciones sic, q̄ illi tres actus, scilicet deliberare, proponere, & promittere cadant super materia uoti. Vnde in littera dicitur, quod promissio oritur ex proposito facienti, & non dicitur ex proposito promittendi. Naturali namque ordine proponere aliquid, facere, aut omittere, deliberati animi circa illud actus est: & similiter promittere aliquid ex proposito, illud idem facienti prouenit, ubi sine fallacia agitur. A signatur autem huiusmodi tres condiciones necessariae ad uotum perfectum non ad uotum diminutum: sicut si diceretur, q̄ partes necessariae ad personam humanam, sunt manus, pedes, cor &c. uerum diceretur de persona humana perfecta intelligendo: cum quo tamen stat, q̄ humana persona posset inueniri sine manibus, & pedibus. Et hoc modo uotum inuenitur cum sola promissione cadente super materia uoti absque reliquis conditionibus, seu actibus cadentibus super eandem. Distinctio igitur uoti in uotum perfectum, & monstruosum questionem soluit. In responsione ad secundū eiusdem primi art. nota unde uenit nomen uoti, & transumptio ad significandum desiderium. Dicitur enim quis uoti compos, cum desiderium suum impleuit.

Super Questionis octuagesimæ tertie Articulum secundum.

In titulo art. 2. eiusdem 88. q. aduerte, quod quia in 1. art. de forma uoti determinatum est, consequenter in hoc de materia uoti queritur, & determinatur. Et quia materia uoti dicitur esse bonum melius, hoc est, bonum supererogationis, propterea auctor querens de materia uoti, querit, utrum sit de meliori bono.

In corpore eiusdem 2. artic. aduerte, q̄ eorum quæ aliquo modo nostræ sublati voluntati, septem sunt genera. Quædam necessaria simpliciter ut mori. Quædam necessaria ad finem æternæ salutis, ut præcepta, scilicet diligere Deum, & proximum, non adulterari, non occidere, &c. Quædam expedientia ad æternam salutem, ut consilia, pura, dare elemosynam, seruire infirmis, mancipari diuinis obsequijs, & huiusmodi. Quædam bona, nec tamen de præcepto, nec de consilio, ut nubere. Quædam indifferentia, ut transire extra muros uillæ, uti ueste alba, vel nigra, & huiusmodi, quæ siue sic, siue aliter fiant, nil referunt rationem. Quædam impediencia uiam æternæ salutis, ut peccata uenialia, ut dicere uerbum otiosum, & huiusmodi. Quædam contrariæ æternæ salutis, ut peccata mortalia, homicidium, adulterium, blasphemia, &c. Horum autem septem generum, quatuor extra questionem sunt: quoniam manifeste constat de illis, scilicet primo, 3. 6. & 7. Nam clare patet primum genus, scilicet necessarium absolute nō posse esse materiam

... dum acceptaret vinculum contra suum consilium. Non est ergo Deo acceptabilis promissio contra consilia sua, ac per hoc non est uolens in hoc huiusmodi illud, in tempore uero mata decretum. Immo sic uolentes, peccant abutendo promissione ad Deum.

Respon. Dicendum, quod sicut dictum est, uotum est promissio Deo facta. Promissio autem est aliquid, quod quis pro aliquo uoluntarie facit. Non enim esset promissio, sed comminatio, si quis diceret se contra aliquem facturum. Similiter uana esset promissio, si aliquis alicui promitteret id, quod ei non esset acceptum. Et ideo cum omne peccatum sit contra Deum, nec aliquid opus sit Deo acceptum, nisi sit uirtuosum, consequens est quod de nullo illicito, nec de aliquo indifferenti debeat fieri uotum, sed solum de aliquo ad uirtutis. Sed quia uotum promissionem uoluntariam importat, necessitas autem uoluntatem excludit: id quod est absolute necessarium

est, uel non esse, nullo modo sub uoto cadit. Stultum enim esset, si quis uoueret se esse mortuum, uel se non esse uolaturum. Illud uero quod non habet absolutam necessitatem, sed necessitatem finis, puta, quia sine eo non potest esse salus, cadit quidem sub uoto, in quantum uoluntarie fit, non autem in quantum est necessitatis. Illud autem quod neque cadit sub necessitate absoluta, neque sub necessitate finis, omnino est uoluntarium: & ideo hoc propriissime cadit sub uoto. Hoc autem dicitur esse maius bonum in comparatione ad bonum, quod communiter est de necessitate salutis: ideo proprie loquendo, uotum dicitur esse de meliori bono.

... que est materia uoti, ut uidetur in exemplo dato. Et cum hoc inueniatur, dicitur promissionem talem non esse uotum: quia supererogationis bonum non nudum, sed uotum tali propter, ponitur materia uoti. In secundo autem sensu, quando scilicet malus finis ponitur finis solus applicationis ad uouendam, ut patet in exemplo professionis propter uitam luxuriosam, dicendum est, quod uotum est uere uotum & ualidum, quamuis talis sit uouens peccet mortaliter. Ut in promptuario est, quia malus finis iuxta hunc sensum non est finis uoti, aut actionis, uel omissionis supererogatiue. Non enim qui proficitur, ordinatur ad obediendum ad luxuriam, sed est finis applicationis ad proficendum. Nam si queratur, propter quid applicat se ad proficendum, & tot Deo promittendum, respondebis, ut uiam luxuriose. Ex fine autem applicationis ad uouendum non admittitur, aut datur natura uoti, aut illius vinculum. Dicitur igitur & hoc diligenter: quoniam multas quaestiones inde solues de multis uolentibus propter malum finem, puta, ut complacent alicui scelerato in hoc, quod uouent in omnibus eum huiusmodi uere uotum est & bonum, & sanctum, sed applicatio ad uouendum est diabolica: propter quam, ut dictum est, peccat sic uouens.

... Et ex his patet, quod obiectiones ad utramque partem allatae concludunt uerum. Prima iuxta primum sensum: & secunda, iuxta secundum. In tertio uero sensu, quando finis malus ponitur finis ipsius uoti, distinguendum est, quia hoc potest dupliciter fieri. Primo, ut promittatur executio uoti pro malo obtinendo sine u. g. Vouerit dux belli inuicti, se ante congressum belli oblatum Deo mille aureos pro obtinenda a Deo uictoria. Et sic cum talis oblationis mille aureorum finis sit malus, reddit casus reprobatus in primo sensu. Clare namque patet, quod ipsa uoti executio, scilicet offerre mille aureos pro inuisa uictoria, est actio formaliter mala, non minus quam dare elemosynam propter inanem gloriam. Non est ergo sic facta promissio uotum. Secundo, ut promittatur executio uoti post obtentum a Deo sine. Et in hoc sensu difficultas emergit, quia ex quo iste est consecutus uictoria, licet iniusta, & uictoria ista est a Deo, quia omne bonum est a Deo, licet iniustitia eius non sit a Deo, consequens est, quod teneatur iste seruare promissum bonum, scilicet offerre Deo mille aureos. Et confirmatur, quia plus teneatur seruare promissum homini Deo, quam alicui homini: sed homo homini teneatur seruare promissum bonum, quamuis ex turpi causa, ut patet de promissa mercede meretrici, ergo homo teneatur seruare promissum bonum Deo, quamuis ex turpi causa scilicet uictoria iniusta.

... Sed cum nemo, ut Augustinus dicit, Deo auctore fiat malus, aut peior, & quilibet in assequendo suum malum finem fiat peior, consequens est, quod Deus non sit auctor afflictionis mali finis: ac per hoc uotum tale blasphemia potius quam uotum est, & ad nihil omnino obligat, nisi ad penitentiam. Blasphemum est namque attribuerre Deo, quod ipse concedat iniustam uictoriam, non minus quam quod ipse concedat concubitum alienae uxoris. Par enim est ratio de quolibet malo sine: & con-

A Deo, quod si daret illi uictoriam in tali bello, offerret Deo mille aureos.

In primo ergo sensu dicendum est, quod uotum nihil ualeat, quia non est uotum, sed diabolica promissio: quia materia eius non est aliquid bonum, sed formaliter malum ut patet in exemplo dato, cum quis uouet dare elemosynam propter inanem gloriam. Et ratio est, quia iuxta hunc sensum ordo promissae actionis ad malum finem cadit sub uoto, non sola actio supererogationis, uerbi gratia ly, propter inanem gloriam, determinat ly, dare elemosynam, quoniam est finis illius dare. Ac per hoc materia talis uoti non est solummodo dare elemosynam, sed etiam hoc, scilicet, dare elemosynam propter inanem gloriam, quod constat esse formaliter malum. Attende ergo in huiusmodi uotis, si malus finis ponitur finis actionis supererogatiue, que est materia uoti, ut uidetur in exemplo dato. Et cum hoc inueniatur, dicitur promissionem talem non esse uotum: quia supererogationis bonum non nudum, sed uotum tali propter, ponitur materia uoti. In secundo autem sensu, quando scilicet malus finis ponitur finis solus applicationis ad uouendam, ut patet in exemplo professionis propter uitam luxuriosam, dicendum est, quod uotum est uere uotum & ualidum, quamuis talis sit uouens peccet mortaliter. Ut in promptuario est, quia malus finis iuxta hunc sensum non est finis uoti, aut actionis, uel omissionis supererogatiue. Non enim qui proficitur, ordinatur ad obediendum ad luxuriam, sed est finis applicationis ad proficendum. Nam si queratur, propter quid applicat se ad proficendum, & tot Deo promittendum, respondebis, ut uiam luxuriose. Ex fine autem applicationis ad uouendum non admittitur, aut datur natura uoti, aut illius vinculum. Dicitur igitur & hoc diligenter: quoniam multas quaestiones inde solues de multis uolentibus propter malum finem, puta, ut complacent alicui scelerato in hoc, quod uouent in omnibus eum huiusmodi uere uotum est & bonum, & sanctum, sed applicatio ad uouendum est diabolica: propter quam, ut dictum est, peccat sic uouens.

Et ex his patet, quod obiectiones ad utramque partem allatae concludunt uerum. Prima iuxta primum sensum: & secunda, iuxta secundum. In tertio uero sensu, quando finis malus ponitur finis ipsius uoti, distinguendum est, quia hoc potest dupliciter fieri. Primo, ut promittatur executio uoti pro malo obtinendo sine u. g. Vouerit dux belli inuicti, se ante congressum belli oblatum Deo mille aureos pro obtinenda a Deo uictoria. Et sic cum talis oblationis mille aureorum finis sit malus, reddit casus reprobatus in primo sensu. Clare namque patet, quod ipsa uoti executio, scilicet offerre mille aureos pro inuisa uictoria, est actio formaliter mala, non minus quam dare elemosynam propter inanem gloriam. Non est ergo sic facta promissio uotum. Secundo, ut promittatur executio uoti post obtentum a Deo sine. Et in hoc sensu difficultas emergit, quia ex quo iste est consecutus uictoria, licet iniusta, & uictoria ista est a Deo, quia omne bonum est a Deo, licet iniustitia eius non sit a Deo, consequens est, quod teneatur iste seruare promissum bonum, scilicet offerre Deo mille aureos. Et confirmatur, quia plus teneatur seruare promissum homini Deo, quam alicui homini: sed homo homini teneatur seruare promissum bonum, quamuis ex turpi causa, ut patet de promissa mercede meretrici, ergo homo teneatur seruare promissum bonum Deo, quamuis ex turpi causa scilicet uictoria iniusta.

Sed cum nemo, ut Augustinus dicit, Deo auctore fiat malus, aut peior, & quilibet in assequendo suum malum finem fiat peior, consequens est, quod Deus non sit auctor afflictionis mali finis: ac per hoc uotum tale blasphemia potius quam uotum est, & ad nihil omnino obligat, nisi ad penitentiam. Blasphemum est namque attribuerre Deo, quod ipse concedat iniustam uictoriam, non minus quam quod ipse concedat concubitum alienae uxoris. Par enim est ratio de quolibet malo sine: & con-

Secunda Secundae S. Thomae. D D sta,

stat, quod si quis promitteret Deo offerre sibi mille aureos, si fa-
ceret quod concumberet cum uxore proximi sui, blasphemus ef-
fet, faciens quantum in se est, Deum lenorem. Quod autem di-
citur, victoriam esse a Deo, verum est: sed iste promittit pro vi-
ctoria belli iniusti, quae ut scilicet, non est a Deo. Sicut et delectatio
cubicus, & ipse co-
cubitus est a Deo,
sed non cum uxore alie-
na, ut sic pro quali co-
cubitu & delectatione
ille voueret. Con-
firmatio quoque ni-
hil adiurat: quonia
ab homine potest ob-
tinere turpe obsequi-
um, a Deo autem non.
Nec propterea mihi
solida est haec doctri-
na, quia sic voens
non credit se blasphe-
mare: quonia scilicet
dum naturam voti in-
dicium sit, non secun-
dum illius, aut illius
ignorantiam.

¶ Sed quid dicendum est, si votum fieret sub conditione talis eue-
tus absolute, & non sub conditione deter-
minata ad patrocini-
um diuinum? v.g.
Dux in tali bello vo-
uet se oblatum Deo mille aureos, si euenit victoria, & non
si Deus dederit, aut non dederit. Respondeo, quod quia sub
quacunque verborum forma votum fiat, secundum contentum
& intantum sensum iudicandum est: ideo cum in huiusmodi vo-
tis bonum promissum, puta, oblatio, aliquem ordinem ex inten-
tione vouentis accipiat: ad optatum malum, puta, iniustam vi-
ctoriam: quonia promittendo bonum, si malum eueniet, ordi-
ne executionem illius boni ad euentum huius mali, oportet
inspicere qualis sit iste ordo promissi boni ad malum, & secun-
dum illum iudicare. Si enim promissum bonum ordinatur qua-
si effectuum, aut imperatum in illi, puta, si dux sic vouendo
intenderet ut per hoc votum assequeretur victoriam, iam patet
ex dictis, quod blasphemia potius quam votum est. Et eadem
ratio est, si oblatio promissa ordinatur ad malum, quasi recom-
pensatum pro gratiarum actione. Ut si dux sic vouendo, in-
tendat se obligare ad gratiarum actiones Deo pro beneficio talis
victoriae: continet enim hoc eandem blasphemiam. Si vero
promissum bonum ordinatur ad malum solo euentu, puta, si erit
victoria, offerat mille: quod tamen difficile est accidere homi-
ni rationi, cuius est conferre vnum alteri, in tali casu votum
esset vere votum, & adueniente conditione teneretur seruare
promissum. Et multo magis validum est votum simile, si bo-
num pollicitum ordinatur ad malum, ut punitium, aut ut pra-
seruatum. Exemplum primi. Si quis voueret, quod si com-
mitteret adulterium, offerret mille pro penitentia. Exemplum
secundi. Si committam adulterium, ingrediar religionem, ut
quia scit se nolle esse religiosum, & propterea reddat sibi adul-
terium magis alienum, quam ingressum religionis. In his nam-
que, & similibus, ubi nulla est mala relatio boni ad malum, aut
ad Deum, votum est vere votum, & ligat conditione extante.

Aduerte tamen, quod si quis discerneret in optato malo, puta,
victoria in bello iniusto, bonum a malo, & voueret offerre
mille aureos pro contemendo eo, quod est boni in iniusta vi-
ctoria, cum in hoc vere sit Dei donum, nota huiusmodi essent ue-
re uota, & ualida: effectus enim tunc extra casum, quo promit-
tatur bonum supererogationis propter malum finem, quoniam
finis esset bonus. Et eadem ratione ualida sunt uota de bono su-
pererogationis propter affectionem bonorum temporalium
turpibus causis annexorum. v.g. Si quis voueret se oblatum sta-
tuam argenteam Deo, si ex concubina habuerit prolem, ita
quod beneficium optatum sit generatio, non illicitus concubi-
tus: constat enim hoc esse Dei beneficium, & licitum desiderium.
Et similiter si quis voueret se oblatum decimam partem turpis lu-
cri, ita quod beneficium optatum sit lucrari, non causa eius, ut
si quis iustus ad hoc ut lucraretur, voueret Deo daturum in
elemosynam decimam parte lucri, votum esset ualidum: quia
licet ludere propter lucreum, sit malum, ex quo tamen ludat,
lucrari non est illicitum. Ex his autem patet, quid dicendum
est de votis pugnantium illicite in duello, quia scilicet si vo-
ueret quis pro incolumitate, aut uita, aut quacumque alia re,
quam licite optat, obtinenda, votum uerum est. Si autem pro

occisione aduersarij, aut quibus relictis
spheimia potius quam votum est. Nec
uerba contra uota conditionalia pro
quasi sit illicitum uocare pro temporalibus
temporalia pro spiritualibus, aut spiritualibus

to cadere. Quaedam uero sunt que
dem in se considerata bona, & de
cundum hoc possunt cadere in
voto, possunt tamen habere me-
lum euentum, in quo non sunt
seruanda. Et sic accidit in voto
pte, qui ut dicitur Iudicum 11. a
tum uouit Domino, dicens. Si
dideris filios A in manu mea
as, quicumque primus egressus
fuerit de foribus domus meae,
hiq; occurrerit reuertenti in pac-
cum offerat holocaustum Domi-
no. Hoc autem poterat malum eue-
tum habere, si occurreret ei alius
quod animal non immolandum,
sicut asinus, uel homo: quod etiam
accidit. Unde & Hier. dicit. In vo-
uendo fuit stultus, quia discretio-
nem non habuit, & in reddendo
impius. Praemittitur tamen ibidem

nem bonorum, seu expeditum ad bonum
uotum nihil ualeat: secundo autem modo uotum
filare in sabbatho est indifferens: quia nec
morale importat. & propterea mulier uotum
sabbatho, nihil uouet. Et si adtingat ad ma-
labbatho, reuertentia beatae Virginis, adhaec non
indifferens: quia negatio filiarum ob
Virginis, nullum bonum morale imponit,
affirmationem habet annexam, quae sit
Virginis. Ordinare siquidem tale negotium
beatae Virginis, est nihil ordinare, sicut
dem reuertentiam filare. Nihil namque op-
tatum vnum, magis quam alterum. Sed
uouet non facere opera femina in reuerentiam
quonia hic habet annexam expeditum ad
sicut in diebus festis. Sed non filare
impediens uolentem, & non sit propositum
tis ista negatio filiarum, sed ex ignorantia
valent huiusmodi uota, quoniam materia
indifferens remanet. Sed quando euenit
rens, relata autem ad aliud est bona, ut
votum ualeat, ut dicitur est. uerbi gratia. In
dam indifferens, & si quis voueret ire Parisi-
ast ingitur: sed si addatur ad ire Parisi-
num Dionysium, tunc ire Parisi-
ctus uirtutis, puta, religionis, & propterea
militet ire domum talis uiri, est actum
ire ad illam domum est mihi in se
abulum iudi, aut occurrit aliter
iuismodi, tunc non ire domum illam
mea, est de genere expeditum, quia
consultorum a Domino: tunc illud
re; absente eam &c. Et propterea si
uer non ire illuc, uotum ualeat. Sed
cessante illa superaddita relatione, quae
dientis mihi, cessat uotum. v.g. Vouet
domum, ut fugeret ludum malum, &
post lapsum temporis in demo
mulier, aut non amplius habet
ti unculum, ita quod libere possit
Et respondendum est, quod hoc
lam, quia non ire ad domum illam
uoti. Ex hoc namque non
ria uoti, quia relata erat ad
ergo fundamento relationis, puta, malicia
fat relatio, & mutat materia
per hoc de expediente in indifferens
uoti. Sine ergo dispensatione
illam in hoc casu. Et quoniam de
docti uiri erit in huiusmodi uota
sta iudicare.

Circa bona quae non sunt praecipua, nec consilia, ut nubere, quodlibet occurrit, An votum nubere, uerum votum emittat, & consequenter teneatur nubere. Videtur enim primo, quod sic. Primo, quia votum non minus obligat, quam iuramentum: sed iuramentum, teneatur ad illas, nisi ingrediatur religionem. et proinde in modo vo-

quod factus est super eum, spiritus domini: quia fides & deuotio ipsius, ex qua motus est ad uouendum, fuit a Spiritu sancto. Propter quod ponitur in catalogo Sanctorum, & propter uictoriam quam obtinuit: & quia probabile est eum peccauisse de facto iniquo, quod tamen aliquod bonum figurabat.

AD TERTIUM dicendum, quod maceratio proprii corporis, puta, per uigilias & ieiunia, non est Deo accepta, nisi in quantum est opus uirtutis: quod quidem est in quantum cum debita discretione fit, ut scilicet concupiscentia refranctur, & natura non nimis grauetur. Et sub tali tenore possunt huiusmodi diuini uoti cadere: propter quod & Apostolus Rom. 12. postquam dixerat, Exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem, sanctam, Deo placentem: addidit, Rationabile obsequium uestrum. Sed quia in

consiliorum, quae non sunt de genere bonorum, quorum uinculum displicet Deo, ut ostenduntur: quoniam haec, de quibus est questio, sunt bona moraliter, & ut patet, primum ad Cor. 7. Qui matrimonio iungit uirginem suam non solum non peccat, sed bene facit. Considerandum itaque est, quod quodam est boni generis, quod non solum est tale bonum opus, sed continet in se status mutationem, ut patet de matrimonio. Qui enim matrimonium contrahit, statim mutat: quoniam de statu continentium ad statum tranfit coniugatorum. Mutatio autem status potest esse duplex, scilicet descendens, & ascendens. Et quia mutatio de statu continentium ad statum coniugatorum non est mutatio ascendens, sed descendens, ut patet primum ad Cor. 7. confitentem est quod dicitur, per se loquendo, nubere est descendere a statu meliori ad statum minus bonum. Sed quoniam status non semper continentem personae, quoniam multi sunt in statu continentium qui non sunt continentem, quibus dicitur ab Apostolo, Melius est nubere quam uiri: ideo distinguendum est, quod votum nubendi dupliciter fieri potest. Primum absolute: & sic non ualeat: quia est votum de declinando a statu continentium ad statum coniugatorum, quae declinatio est sic licita, est tamen minus grata Deo, cui fit promissio uotum, quam perseverantia in statu continentium, in quo manet uouens. Constat enim quod promissio de minus grato alicui, quam ad quod habet, non obligat illi, quia mallet perseverare in eo quod habet. Haec autem est huiusmodi, quia est promissio de declinando a meliori. Et de Deo scriptum est, quod mouet ad disponendum ascensionem in corde hominis, quem adiuvat. Non est igitur, absolute loquendo, votum, cum quis uouet nubere. Secundo, potest dictum votum fieri propter fornicationem uitandam, quia scilicet cognoscit se libidem, & nisi nubat, cadet in crimina multa: & secundum antedicta votum uideatur ualidum: Quia si votum de indifferenti absolute, differenti autem quo ad causam a malo, obligat, ut dictum est, a fortiori votum de bono remedium datur tot peccatis obligat. Et haec quidem ratio concluderet, nisi esset differentia in hoc, quod indifferens relatum ad causam, nullam implicat culpam. Matrimonium autem relatum ad uitandam propriam fornicationem, culpam continet ueniale apud Auctorem in quarto sententiarum, dist. 37, ratione superfluitatis. Nullum autem culpabile potest sub voto cadere: & propterea hoc sequendo diceretur, quod nec sic votum nubendi ualeat. Ego autem non uideo superfluitatem aliquam in tali remedio respectu humanae naturae sic infirmae, ut est. Quoniam si in carne praeter carnem uiuere, angelicum potius est, quam humanum, consequens est quod communiter loquendo, superare ac domare concupiscentias sub perpetua continentia, angelicum quoque sit, & ueroque uirtutis, non humanae: ac per hoc humana ratione utredo,

Sapientis uiri, qui non potest se continere, esse uideatur uti tali remedio: & quicquid detrimenti actualis rationis in huiusmodi matrimonio continget, recopenatur non solum ex bono eius finis tot periculorum, sed etiam ex quiete multo maiore passionum concupiscentiae, ut experientia testatur. Et sic opinor votum nubendi factum propter fornicationem uitandam ab impotente se continere propter suam fragilitatem &c. esse ualidum: quia nulla culpa huiusmodi matrimonio esse uideatur. Nec propterea arguo Auctorem, qui absolute loquitur de matrimonio uiri propter fornicationem uitandam. Hoc tamen in loco proprio, Deo dante, dicitur resolute examinando matrimonium bona, ut est officium, ut est contractus, ut est remedium, ut est sacramentum.

his quae ad seipsum pertinent, de facili fallitur homo in iudicando talia uota, congruentius secundum arbitrium superioris sunt uel seruanda, uel praetermittenda: ita tamen quod si ex obseruatione talis uoti magnum, & manifestum grauumen sentiret, & non esset facultas ad superiorem recurrere, non debet homo tale uotum seruare. Uota uero quae sunt de rebus uanis & inutilibus, sunt magis deridenda, quam seruanda.

ARTICVLVS III.

Utrum omne uotum obliget ad sui obseruationem.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod non omne uotum obliget ad sui obseruationem. Homo enim magis indiget his, quae per alium hominem sunt, quam Deo, qui bonorum nostrorum non eget: sed promissio simplex homini facta,

iuramentum. Nam uotum soli Deo fit, iuramentum autem homini praestatur. Ac per hoc sicut alios contractus rerum iuramento inter homines firmatos, teneatur quis seruare, ita contractum personarum. Licet enim Deo minus grata sit promissio matrimonij, quam perseverantia in statu continentie, homini tamen cui facta est promissio matrimonij, magis grata, ac per hoc debita est obseruatio promissio, quam recedere a promissio.

Ad secundam dicitur, quod uotum de minori bono potest dupliciter intelligi, scilicet in genere, uel absolute. Si in genere bonorum supererogationis, sic uerum est, quod ualidum est, ut obiciendo probatur. Potest enim sub uoto cadere quodlibet supererogationis bonum, quantum unquam fit minus alio. Si absolute, sic non est uerum uniuersaliter, ut patet ex dictis.

In responsione ad secundam, nota quod Auctor non dicit, Quaedam sunt quae possunt bonum, uel malum euentum habere; sed dicit, Quaedam bona in se sunt, quae possunt bonum, uel malum euentum habere. Nota autem hoc, quia oportet uotum, si uotum est, habere propriam materiam, scilicet bonum, sicut uotum Iepse, cuius materia propria fuit immolare Deo: sed quia materia remota uoti, quae erat materia sacrificij, scilicet animal immolatum, erat incerta, ponit habere bonum, uel malum euentum, ut habuit. Praesupponit igitur semper in uoti materia bonitatem, & deinde seruare euentus: quoniam ubi desset bonitas, uotum non esset. Et propterea dictum est, quod nec illicita, nec opposita consiliorum, nec indifferentia possunt esse materia uoti: nihil enim horum est bonum.

In responsione ad tertium in articulo secundo, nota duo. Primum, quod licet non dicit, quod quando obseruatio uoti est manifeste nocua notabiliter, requiratur recursus ad superiorem, etiam in promptu habitum: sed dicit, quod congruentius talia uota secundum superioris arbitrium &c. Et ratio est, quia desinit in tali casu res promissa.

Abstineret, esse pro tunc materia uoti, ex quo non est pro tunc actus uirtutis talis maceratio corporis, ut in litera habes. Secundo, quod uota de uanis & inutilibus, quae sunt indifferentia, sunt deridenda, & non seruanda: & ratio est, quia non placent Deo uana, aut inutilia, cui sola bona placent. Uniuersaliter quippe uerum est, quod oportet materiam uoti bonam esse moraliter: quamuis, ut patet ex dictis, hoc non sufficiat ad uoti materiam.

Super Questionis octingentesimae huius Articulum tertium.

In articulo tertio, questio 88. nota, quod fides in morali theologia doctrina dupliciter sumitur. Primum, pro uirtute theologali, de qua in principio huius libri tractatum est. Secundo, pro uirtute morali, quae (ut Augustinus ex Cicero in quarto de reip. inquit) sunt dicta, seu pollicita, quae deus est principium. Secunda Secunda S. Thomae. DD 2 quae

4 dif. 38. q. 1. et ar. 4. q. 1. et ar. 4. q. 1.